

ปัญหาและแนวทางในการควบคุมและทำลาย
อาวูฐชีวภาพภายใต้กฎหมายระหว่างประเทศ
:ศึกษารกรณีประเทศอิรัก

นาย พงษ์ธร เศรษฐสุวรรณ

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

วิทยานิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาวิทยาศาสตรมหาบัณฑิต

สาขาวิชานิติศาสตร์

คณะนิติศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ปีการศึกษา 2547

ISBN 974-17-5637-2

ลิขสิทธิ์ของจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

121284921

PROBLEMS AND PROSPECTS CONCERNING THE CONTROL AND DESTRUCTION
OF BIOLOGICAL WEAPONS UNDER INTERNATIONAL LAW
: A CASE STUDY OF IRAQ

Mr. Pongsaton Sestathavorn

ศูนย์วิทยุทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

A Thesis Submitted in Partial Fulfillment of the Requirements

for the Degree of Master of Laws in Laws

Faculty of Laws

Chulalongkorn University

Academic Year 2003

ISBN 974-17-5637-2

หัวข้อวิทยานิพนธ์

ปัญหาและแนวทางในการควบคุมและทำลายอาวุธชีวภาพภายใต้
กฎหมายระหว่างประเทศ : ศึกษากรณีประเทศอิรัก

โดย

นายพงษ์ธร เศรษฐสุวรรณ

ภาควิชา

นิติศาสตร์

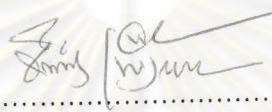
อาจารย์ที่ปรึกษา

ศาสตราจารย์วิทิต มันทาภรณ์

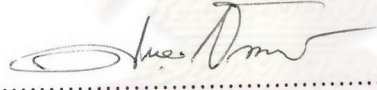
อาจารย์ที่ปรึกษาร่วม (ถ้ามี)

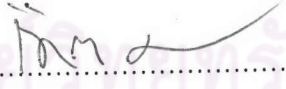
-

คณะนิติศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย อนุมัติให้หัวข้อวิทยานิพนธ์ฉบับนี้เป็นส่วนหนึ่ง
ของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาโทมหาบัณฑิต

..... คณบดีคณะนิติศาสตร์
(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ธิดิพันธ์ เชื้อบุญชัย)

คณะกรรมการสอบวิทยานิพนธ์

..... ประธานกรรมการ
(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ศารทูล สันติวาสะ)

..... อาจารย์ที่ปรึกษา
(ศาสตราจารย์วิทิต มันทาภรณ์)

..... กรรมการ
(ศาสตราจารย์ ดร.เกรียงศักดิ์ กิตติชัยเสรี)

..... กรรมการ
(อาจารย์ พันเอก ดร.โสรัจ เพ็ชรศิริ)

นายพงษ์ธร เศรษฐสุวรรณ : ปัญหาและแนวทางในการควบคุมและทำลายอาวุธชีวภาพภายใต้กฎหมายระหว่างประเทศ: ศึกษากรณีประเทศอิรัก. (PROBLEMS AND PROSPECTS CONCERNING THE CONTROL AND DESTRUCTION OF BIOLOGICAL WEAPONS UNDER INTERNATIONAL LAW: A CASE STUDY OF IRAQ) อ. ที่ปรึกษา : ศ.วิฑิต มั่นตาภรณ์, 213 หน้า.
ISBN 974-17-5637-2.

วิทยานิพนธ์ฉบับนี้มุ่งศึกษาถึงปัญหาในการควบคุมอาวุธชีวภาพในประเทศอิรักเพื่อนำไปใช้เป็นแนวทางในการปรับปรุงกฎหมายระหว่างประเทศว่าด้วยการควบคุมอาวุธชีวภาพในอนาคต

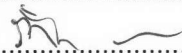
จากการศึกษาพบว่ากฎหมายระหว่างประเทศว่าด้วยการควบคุมอาวุธชีวภาพในปัจจุบัน ขาดระบบการตรวจสอบทำให้การควบคุมอาวุธชีวภาพในประเทศอิรักทำได้อย่างไม่มีประสิทธิภาพ ดังนั้นองค์การสหประชาชาติจึงต้องเข้ามามีบทบาทในการตรวจสอบเพื่อควบคุมและทำลายอาวุธชีวภาพในประเทศอิรัก โดยการกำหนดระบบการตรวจสอบ และองค์การตรวจสอบอาวุธ เพื่อทำหน้าที่ในการควบคุมและทำลายอาวุธชีวภาพในประเทศอิรัก

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ภาควิชานิติศาสตร์.....

ปีการศึกษา.....2546.....

ลายมือชื่อนิสิต น. เสงี่ยมการ

ลายมือชื่ออาจารย์ที่ปรึกษา

4386107134 : MAJOR LAW

KEY WORD: BIOLOGICAL WEAPONS /CONTROL/ INTERNATIONAL LAW / IRAQ

PONGSATON SESTATHAVORN : PROBLEMS AND PROSPECTS CONCERNING THE CONTROL AND DESTRUCTION OF BIOLOGICAL WEAPONS UNDER INTERNATIONAL LAW : A CASE STUDY OF IRAQ. THESIS ADVISOR: PROF. VITIT MUNTARBHORN, 213 pp. ISBN 974-17-5637-2.

This thesis focuses to study the problems concerning the control of Biological Weapons in Iraq as the prospects to develop the possible International Law concerning the control of Biological Weapons in future.

After researching and analyzing, In the case of Iraq, International Law on control of Biological Weapons were lack of effectiveness verification measures. So the United Nations would play the important roles by establish the inspection measures and responsible organ to conduct the weapons inspection to control and destroy the Biological Weapons in Iraq.

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

Field of study.....LAW.....

Academic year2003.....

Student's Signature... Pongsaton S. ...

Advisor's Signature... Vitit Muntarbhorn ...

กิตติกรรมประกาศ

วิทยานิพนธ์ฉบับนี้สำเร็จลุล่วงไปได้ด้วยความอนุเคราะห์อย่างยิ่งจากทั้งจากคณาจารย์และบุคคลที่เกี่ยวข้องหลายท่าน ผู้เขียนขอกราบขอบพระคุณอย่างสูงสำหรับความเมตตาอย่างยิ่งของศาสตราจารย์วิทิต มันทาภรณ์ ที่ได้ให้ความกรุณาว่าเป็นอาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ ซึ่งท่านได้ให้คำปรึกษา คำแนะนำและกระบวนวิธีคิดต่างๆ อันมีคุณค่ายิ่งต่อการทำวิทยานิพนธ์ฉบับนี้ อีกทั้งยังได้สละเวลาอันมีค่ายิ่งของท่านในการตรวจอ่านวิทยานิพนธ์ฉบับนี้เพื่อให้เกิดความสมบูรณ์ ซึ่งผู้เขียนมีความซาบซึ้งในความเมตตากรุณาของท่านเป็นอย่างยิ่งและขอกราบขอบพระคุณท่านไว้ ณ ที่นี้ด้วย

ผู้เขียนใคร่ขอกราบขอบพระคุณ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ศารทูล สันติวาสะ ที่กรุณาสละเวลาอันมีค่ายิ่งของท่านเพื่อรับเป็นประธานกรรมการสอบวิทยานิพนธ์ ศาสตราจารย์ ดร. เกียรติศักดิ์ กิตติชัยเสรี รองศาสตราจารย์ ดร. สุรชาติ บำรุงสุข และอาจารย์ พันเอก ไสรัจ เพ็ชรศิริ ที่กรุณาสละเวลาอันมีค่ายิ่งของท่านมาเป็นกรรมการในการสอบวิทยานิพนธ์ฉบับนี้ ซึ่งนอกจากนี้แล้ว ทุกท่านได้กรุณาให้คำแนะนำ คำปรึกษา ตลอดจนข้อคิดเห็นต่างๆ อันเป็นประโยชน์ต่อการทำวิทยานิพนธ์ฉบับนี้เป็นอย่างยิ่ง

นอกจากนี้แล้วผู้เขียนใคร่ขอขอบพระคุณ ผู้ช่วยศาสตราจารย์จันตรี สิ้นศุภฤกษ์ อาจารย์ ดร. ปาริณา ศรีวินิชย์ สำหรับคำแนะนำและกำลังใจในการทำวิทยานิพนธ์ คุณดุลฉรรม ธรรมวงศ์ เจ้าหน้าที่ห้องสมุด ESCAP องค์การสหประชาชาติ คุณเมอลินดา เสาวลักษณ์ ผู้ช่วยฝ่ายเผยแพร่ คณะกรรมการกาชาดระหว่างประเทศ ประจำภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ ที่ให้ความอนุเคราะห์ทางด้านข้อมูลซึ่งเป็นประโยชน์ต่อการจัดทำวิทยานิพนธ์ และพี่ๆ บรรณารักษ์ห้องสมุดคณะนิติศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัยทุกท่านที่อำนวยความสะดวกในการสืบค้นและยืมเอกสารที่เป็นประโยชน์

ผู้เขียนใคร่ขอขอบคุณ คุณตามร คำไตรย์ คุณนฤมล ช้างบุญมี คุณอารีรัตน์ โกสิทธิ์ คุณน้ำฝน ลิมปเจต คุณจตุภูมิ ภูมิบุญชู คุณฉัตรพร หาระบุตร คุณเจนวิทย์ นवलแสง คุณรักสิดา พฤกษพงศ์ พี่บุษบา ไสตรศรีทิพย์ พี่สุวรรณา มงคลรุ่งเรือง คุณธวัชไท เทียนไทย และพี่น้องๆทุกท่านที่ไม่เอ่ยนามในที่นี้ สำหรับความช่วยเหลือและกำลังใจที่มีให้เสมอมา

ท้ายที่สุดนี้ผู้เขียนขอกราบขอบพระคุณบิดาและมารดา คุณพ่อลือศักดิ์ คุณแม่ประทุม และคุณอาลือเดช เศรษฐธาวาร สำหรับการสนับสนุนทั้งทางด้านกำลังใจและความช่วยเหลือต่างๆ ให้ผู้เขียนสามารถทำวิทยานิพนธ์สำเร็จลุล่วงไปได้ด้วยดี

ประโยชน์อันใดที่เกิดจากวิทยานิพนธ์ฉบับนี้ ผู้เขียนขอกราบเป็นกตเวทิตาคุณแก่บิดา มารดา คณาจารย์ ตลอดจนทุกท่านที่มีพระคุณแก่ผู้เขียนและผู้เขียนขอโน้มรับความบกพร่องและความผิดพลาดต่างๆ ซึ่งปรากฏในวิทยานิพนธ์ฉบับนี้ไว้แต่เพียงผู้เดียว

พงษ์ธร เศรษฐธาวาร

สารบัญ

	หน้า
บทคัดย่อภาษาไทย.....	ง
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ.....	จ
กิตติกรรมประกาศ.....	ฉ
สารบัญ.....	ช
สารบัญตาราง.....	ฎ
บทที่	
1 บทนำ.....	8
1.1 ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา.....	8
1.2 สมมติฐาน.....	8
1.3 วัตถุประสงค์ของการศึกษาวิจัย.....	9
1.4 ขอบเขตของการศึกษาวิจัย.....	9
1.5 วิธีการศึกษา.....	9
1.6 ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ.....	10
2 อารูชีวภาพ.....	11
2.1 นิยาม.....	12
2.2 ลักษณะทั่วไปของอารูชีวภาพ.....	14
2.3 วิธีการแพร่กระจายอารูชีวภาพ.....	16
2.4 คุณลักษณะพิเศษของจุลชีพที่นำมาพัฒนาเป็นอารูชีวภาพ.....	17
2.5 การจำแนกจุลชีพที่สำคัญที่นำไปพัฒนาเป็นอารูชีวภาพ.....	17
2.5.1 จุลชีพกลุ่มเอ.....	17
2.5.2 จุลชีพกลุ่มบี.....	18
2.5.3 จุลชีพกลุ่มซี.....	18
2.6 ระดับความรุนแรงของสารที่นำมาใช้เป็นอารูชีวภาพ.....	18
2.7 ข้อสังเกตบางประการของอารูชีวภาพ.....	19
3 กฎหมายระหว่างประเทศว่าด้วยการควบคุมอารูชีวภาพ.....	22

3.1 พิธีสารเจนีวา ค.ศ. 1925 ว่าด้วยการห้ามก๊าซทำให้ขาดอากาศ	
ก๊าซพิษ หรือก๊าซอื่น และการทำสงครามด้วยวิธีทางชีวภาพ.....	22
3.1.1 ความเป็นมาของพิธีสารเจนีวา.....	22
3.1.2 สาระสำคัญของพิธีสารเจนีวา ค.ศ. 1925.....	23
3.1.3 ข้อบกพร่องของพิธีสารเจนีวา 1925.....	25
3.2 อนุสัญญาว่าด้วยการห้ามพัฒนา ผลิต สะสมอาวุธบักเตรี(ชีวะ)	
และอาวุธสารพิษ และว่าด้วยการทำลายอาวุธเหล่านั้น ค.ศ. 1972.....	26
3.2.1 ที่มาของอนุสัญญาห้ามอาวุธชีวภาพ.....	26
3.2.2 วัตถุประสงค์ของอนุสัญญา.....	28
3.2.3 สาระสำคัญของอนุสัญญาห้ามอาวุธชีวภาพ.....	29
3.2.3.1 ข้อห้ามตามอนุสัญญาห้ามอาวุธชีวภาพ.....	29
3.2.3.2 การทำลาย.....	30
3.2.3.3 การละเมิดพันธกรณี.....	31
3.2.3.4 การปรึกษาหารือและความร่วมมือ.....	31
3.2.3.5 การอนุวัติการ.....	31
3.2.3.6 การประชุมทบทวน.....	32
3.2.3.7 มาตรการสร้างความเชื่อมั่น.....	32
3.2.4 ข้อบกพร่องของอนุสัญญาห้ามอาวุธชีวภาพ.....	35
3.2.4.1 ขอบเขตของอนุสัญญาห้ามอาวุธชีวภาพ.....	35
3.2.4.2 การขาดระบบตรวจสอบภายใต้อนุสัญญา	
ห้ามอาวุธชีวภาพ.....	36
- ตัวอย่างกรณีฝ่าฝืนพันธกรณีตามพิธีสารเจนีวา 1925	
และอนุสัญญาห้ามอาวุธชีวภาพ 1972.....	38
3.3 ร่างพิธีสารแห่งอนุสัญญาว่าด้วยการห้ามพัฒนา ผลิต สะสมอาวุธบักเตรี(ชีวะ)	
และอาวุธสารพิษ และว่าด้วยการทำลายอาวุธเหล่านั้น.....	47
3.3.1 ความเป็นมาของร่างพิธีสาร.....	47
3.3.2 สาระสำคัญของพิธีสาร.....	48
3.3.3 ปัญหาในการยอมรับบทบัญญัติของพิธีสาร.....	77

	หน้า
4 การควบคุมและทำลายอาวุธชีวภาพในประเทศอิรัก.....	81
4.1 คณะมนตรีความมั่นคง.....	84
4.1.1 อำนาจหน้าที่ทั่วไปของคณะมนตรีความมั่นคง.....	84
4.1.2 บทบาทของคณะมนตรีความมั่นคงในการควบคุม และทำลายอาวุธชีวภาพในอิรัก.....	86
4.1.3 ปัญหาของคณะมนตรีความมั่นคงในการควบคุม อาวุธชีวภาพในประเทศอิรัก.....	91
4.2 สมัชชาใหญ่สหประชาชาติ.....	95
4.2.1 อำนาจหน้าที่ทั่วไปของสมัชชาใหญ่.....	96
4.2.2 บทบาทของสมัชชาใหญ่ในการควบคุมและ ทำลายอาวุธชีวภาพในอิรัก.....	97
4.2.3 ปัญหาของสมัชชาในการควบคุมอาวุธชีวภาพในประเทศอิรัก.....	98
4.3 สำนักงานเลขาธิการสหประชาชาติ.....	102
4.3.1 อำนาจหน้าที่ทั่วไปของเลขาธิการสหประชาชาติ.....	103
4.3.2 บทบาทของเลขาธิการสหประชาชาติในการควบคุม และทำลายอาวุธชีวภาพในอิรัก.....	103
4.3.3 ปัญหาของเลขาธิการสหประชาชาติในการควบคุม อาวุธชีวภาพในประเทศอิรัก	104
4.4 United Nation Special Commission on Iraq (UNSCOM)	105
4.4.1 ความเป็นมาของ UNSCOM.....	105
4.4.2 อาณัติของ UNSCOM.....	106
4.4.3 รูปแบบองค์กรของ UNSCOM.....	106
4.4.4 เอกสิทธิ์และความคุ้มกันของ UNSCOM.....	107
4.4.5 แนวทางการดำเนินการของ UNSCOM.....	109
4.4.6 การตรวจสอบอาวุธชีวภาพในประเทศอิรักโดย UNSCOM.....	109
4.4.7 ปัญหาของ UNSCOM ในการควบคุมอาวุธชีวภาพในประเทศอิรัก.....	116
4.4.7.1 ปัญหาจากลักษณะองค์กรของ UNSCOM.....	117
4.4.7.2 การปกปิดข้อมูล.....	119
4.4.7.3 การขัดขวางการทำงานของ UNSCOM.....	121

สารบัญ (ต่อ)

ญ

หน้า

4.4.7.4	การลักลอบทำลายพยานหลักฐาน.....	122
4.4.7.5	ปัญหาจากการลงโทษทางเศรษฐกิจ.....	124
4.5	United Nation Monitoring, Verification and Inspection Commission (UNMOVIC).....	128
4.5.1	ความเป็นมาของของ UNMOVIC.....	128
4.5.2	อาณาเขตของ UNMOVIC.....	129
4.5.3	รูปแบบองค์กรของ UNMOVIC.....	131
4.5.4	การตรวจสอบอาวุธชีวภาพในประเทศอิรักโดย UNMOVIC.....	132
4.5.5	ผลการตรวจสอบอาวุธโดย UNMOVIC.....	134
4.5.6	ปัญหาของ UNMOVIC ในการควบคุมอาวุธชีวภาพ ในประเทศอิรัก.....	136
4.6	องค์กรย่อยอื่นๆของสหประชาชาติ.....	136
4.6.1	คณะกรรมการชุดที่หนึ่งของสมัชชา (First Committee).....	137
4.6.2	คณะกรรมการการลดอาวุธ (Disarmament Commission).....	139
4.6.3	กรมกิจการลดอาวุธ (United Nations Department for Disarmament Affairs).....	139
4.7	องค์การระดับภูมิภาค.....	140
4.7.1	สันนิบาตอาหรับ (The League of Arab States).....	140
4.7.2	องค์การการประชุมอิสลาม (The Organization of the Islamic Conference - OIC).....	141
4.8	สงครามอ่าวครั้งที่สอง กับการตรวจสอบอาวุธในประเทศอิรัก.....	141
4.8.1	บทนำ.....	141
4.8.2	การตรวจสอบอาวุธในประเทศอิรักภายหลังสงครามอ่าวครั้งที่สอง.....	149
5	บทสรุปและข้อเสนอแนะ.....	153
5.1	บทสรุป.....	153
5.2	ข้อเสนอแนะ.....	157

สารบัญ (ต่อ)

ผ

หน้า

รายการอ้างอิง.....	159
ภาคผนวก.....	167
ภาคผนวก ก. Protocol for the Prohibition of the Use of Asphyxiating, Poisonous or Other Gases, and of Bacteriological Methods of Warfare. Geneva, 17 June 1925.....	168
ภาคผนวก ข. Convention on the Prohibition of the Development, Production and Stockpiling of Bacteriological (Biological) and Toxin Weapons and on Their Destruction 1972.....	191
ประวัติผู้เขียนวิทยานิพนธ์.....	213

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

สารบัญตาราง

ตาราง	หน้า
1	ตารางแสดงความแตกต่างระหว่างอนุสัญญาห้ามอาวุธชีวภาพ และ อนุสัญญาห้ามอาวุธเคมี.....65
2	ตารางแสดงความเหมือนและความแตกต่างของสาระสำคัญที่ปรากฏใน อนุสัญญาห้ามอาวุธชีวภาพประกอบพิธีสาร และ อนุสัญญาห้ามอาวุธ ชีวภาพโดยไม่ประกอบพิธีสาร.....69
3	แสดงความเหมือนและความแตกต่างของสาระสำคัญที่ปรากฏใน อนุสัญญาห้ามอาวุธชีวภาพประกอบพิธีสาร และ อนุสัญญาห้ามอาวุธเคมี.....71

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย